

KATEGORIE ROZUMNOSTI: DOBRÁ VÍRA NEBO DOBRÉ MRAVY?

MARIÁN ROZBORA

**PRÁVNICKÁ FAKULTA MASARYKOVY UNIVERZITY, BRNO,
ČESKÁ REPUBLIKA**

Abstract in original language

V právních řádech se postupně začíná prosazovat kategorie rozumnosti. Tato skutečnost je patrná zejména v souvislosti s rostoucím vlivem angloamerického právního systému. Rovněž ji lze pozorovat v souvislosti s akcelerací komunitárního práva, popřípadě evropského soft-law. Obsah kategorie je ovšem nejasný, když lze na ni nahlížet jednak ve smyslu psychologickém (tj. dobrá víra), ale i ekvitním (spíše jako dobré mravy). Příspěvek se stručně snaží o této problematice pojednat.

Key words in original language

rozumnost; přiměřenost; dobrá víra; dobré mravy

Abstract

In the legal system is gradually gaining ground the category of reasonableness. This is particularly evident in the increasing influence of Anglo-American legal system. Also, it can be seen in connection with the acceleration of Community law, or European soft law. However, the content this category is unclear, because it can be seen both in the psychological sense (ie good faith), but also equitas (rather like fair dealing). The paper seeks to briefly discuss this issue.

Key words

reasonableness; bona fides; fair dealing

I. Úvod

Na následujících řádcích hodlám stručně pojednat o kategorii „rozumnosti“ (angl. „reasonableness“), a to s přihlédnutím k tematickému zaměření sekce, tj. k pojmům dobrá víra a dobré mravy. Pojem „rozumnost“ je sám o sobě

„nejasný“, když na první pohled jej lze připodobnit pojmům „spravedlnost“, „normálnost“, „přiměřenost“, „správnost“.

Předmětem regulace práva je chování subjektů práva. Proto, když si například položíme otázku: „Jaké je to „rozumné“ chování?“, tak dospějeme k závěru, že hovoříme-li o nějakém chování jako o „rozumném“, tak víme, že je to „správné“ jednání. Na tom se pravděpodobně všichni shodneme; v konkrétnostech se však naše představy o „správném“ jednání budou nezanedbatelně lišit. Kategorie „rozumnosti“ je tedy sama o sobě, resp. tento pojem sám o sobě je natolik obsáhlý, až vřezahrnující, že vlastně nezahrnuje nic, resp. nic konkrétního. Na akademické půdě by se chtělo říct, že je vysoce abstraktní.

II. Proč se tomuto pojmu věnovat?

Odpověď na tuto otázka se sama profiluje částečně již z uvedeného; nelze totiž bez dalšího říct, že bychom věděli, co to je. To samo o sobě však v oblasti právní vědy ještě neimplikuje nutnost zkoumání. Nutnost zkoumání však plyne v momentě, kdy se takovýto pojem začíná v právu skrze právní doktrínu, judikaturní praxi, či legislativní práce prosazovat. V podmínkách kontinentálního práva pojem rozumnosti nebýval příliš často výslovně vyjádřen a nejedná se o termín spjatý s výraznou tradicí. V recentní hypertrofii komunitárního práva a evropského soft-law se však tento pojem začíná pod vlivem common law prosazovat i jako výslovný pojem právních textů. Rozšířenost pojmu pak lze dohledat prakticky po celém světě, jak ve své studii prokázala polská autorka Ewa Rott-Pietrzyk.¹

III. Polyvalentnost „rozumnosti“

Jak již bylo naznačeno, tak lze obecně pod pojmem „rozumnost“ chápat v podstatě cokoliv, což patrně má svůj původ v obsahové výplni tohoto pojmu v obecném jazyku. V obecném jazyku totiž pod tímto pojmem je zpravidla uváděna racionální vyspělost pro adekvátní (správné apod.) reakce rozumem nadané osoby. Tedy volně shrnuto: výběr právě toho správného chování z nabízejících se variant.

Referenční rámec při hledání pojmu rozumnosti na poli práva lze spatřovat v obecné formulí právního vztahu, což je dogmatické ohniště právní vědy. Lze zohlednit předpoklady právního vztahu², kterými jsou 1) právní

¹ Rott-Pietrzyk, E. Klauzula generalna rozsudku w prawie prywatnym, 1. vyd. Warszawa: C. H. Beck, 2007

² Harvánek, J. a kol.: Teorie práva. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2004, s. 194

skutečnosti, především právní úkony a jejich náležitosti a 2) právní normy. Následně pak lze uvažovat o samotném právním vztahu a jeho obsahu. Pokud pak podrobíme tuto obecnost a mnohovýznamovost ustálené kategorizaci právní vědy, tak můžeme „rozumnost“ spatřovat:

a) v oblasti racionality subjektu práva jako charakteristiku vztahující se k pojmu subjekt a jeho vlastnosti, kde lze takto formulovat jak pasivní, tak aktivní způsoblost; pak lze hovořit o rozumném subjektu, který disponuje potřebnými znalostmi „chodu světa“, ať už jde například o znalost fyzikálních zákonů, sociálních pravidel (včetně právních norem). Nejde v tomto směru o samotné chování subjektů práva, ale o vymezení předpokladu, který až následně vede ke stanovení „rozumného“ chování subjektů práva.

V oblasti znalostí základních okolností vnějšího světa (jako např. základních fyzikálních zákonů, základních postulátů biologie) nacházíme částečně pojem rozumnosti rozpracován i v současném českém ObčZ, když § 617 implicitně předpokládá, že každý zná pravidla obecně známá, a tudíž prodávající není povinen s takovýmito kupujícího seznamovat.

Podobně lze vystopovat prvky „rozumné“ osoby ve vztahu ke znalosti zákonů. Každému právníkovi (ale v podstatě i laikovi) je známa myšlenka, že neznalost zákona neomlouvá. Nejedná se však o žádné nepřeložitelné pravidlo, tedy pravidlo, jež by bylo prosté výjimek. Naopak, jak píše Zimermann, výjimek si byli vědomi již Římané, kdy předmětná maxima byla do určité míry omezena podle toho, co subjekty mohli rozumně očekávat.³ Myšlenka znalosti práva i nadále přetrvala, a to včetně myšlenky částečné korekce v podobě přípustnosti právních omylů, které se uplatňují jako okolnost vylučující trestnost, nejen v případě trestní odpovědnosti mladistvých, ale rovněž i v oblasti civilního práva, kdy neznalost práva lze podřadit – alespoň v některých případech – pod rámec přípustných omylů. To lze odůvodnit principem předvídatelnosti (právní jistoty), která je brzdou dokonce i anglosaskému pragmatismu, či jinak řečeno rozpoznatelnost právní normy, prostřednictvím čehož lze dospět až k institutu *buta ember* (neboli vesničan schopný porozumět zákonu).

Obecná definice rozumné osoby, ať už skrze skutkové, či právní *pendum* vědomostí, či spíše negativně cestou vymezení omluvitelných omylů, však není. Pozitivní definice je spíše otázkou vědy, kdy např. Ewa Rott-Pietrzyk poukazuje na definici rozumné osoby, jako osoby takové, která je akceptována jinými články společnosti.⁴ Přesto se však takovýto pojem

³ Zimermann, R. *The Law of Obligations*, dotisk 1992, Cape Town: Juta and Co. Ltd., 1990, s. 606.

⁴ Rott-Pietrzyk, E. *Klauzula generalna rozsudku w prawie prywatnym*, 1. vyd. Warszawa: C. H. Beck, 2007, s. 59

užívá, ať už specificky například ve vztahu k vymezení rozumného spotřebitele, nebo též dokonce jako součást normativního textu (např. v rámci smlouvy OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží označované zkratkou CISG).

b) v oblasti právních norem jako jejich obsahové náplni, kdy samotná právní norma má být „rozumná“, což lze spatřovat například v koncepční ustálenosti soukromoprávních norem, kdy například nekonzistentní ustanovení (a nejen to) je nutno vykládat v souladu s duchem zákona, a tedy se volí – svým způsobem – racionální výklad.⁵

Rovněž lze obecněji při úvahách o rozumnosti dospět až ke otázce zdůvodnění lidských práv, či samotného jádra ústavního pořádku, kterým je zákonodárce vázán a nemá možnost naprosto libovůle (srov. úvahy Pavla Hollandera v oblasti čl. 9 odst. 2 Ústavy ČR, kdy poukazuje mj. na racionalitu jako zdroj a východisko veškeré právní regulace, ačkoliv dospívá k závěrečné otázce, zda se spíše opětovně nejedná pouze o druh „víry“ – byť v rozum – než by skutečným východiskem byl přímo tento rozum, kterému se „věří“, a který se tolik „blahořečí“).⁶

c) určení samotného obsahu právního vztahu, což může být např. otázkou rozumného výkladu právního úkonu (dokonce i ve vztahu k posouzení určitosti; tento prvek se může projevit zejména v otázce vyplnění „mezery smlouvy“, jako jsou inomináty, či smíšené smlouvy; dále si lze pod tímto okruhem představit i otázku aplikace právních zásad.⁷ Pro ilustraci lze v jednotlivostech poukázat např. na stanovení „rozumné ceny“.⁸

Naznačené okruhy jsou ovšem ilustrativní a nelze je považovat za jednoznačnou kategorizaci. Důvodem je jakási propojenost těchto

⁵ Viz. odůvodnění nálezu Ústavního soudu České republiky ze dne 11. 5. 2005, sp. zn. II. ÚS 87/04, v němž se uvádí: "Závěr, že určitý právní úkon je neplatný pro rozpor se zákonem nebo proto, že zákon obchází, se musí opírat o rozumný výklad dotčeného zákonného ustanovení."

⁶ Holländer, P.: *Základy všeobecné státovědy*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, 364 s., nebo též Holländer, P.: *Filosofie práva*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006, 303 s.

⁷ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. 28 Cdo 1067/2004: „Rozumný, životný, okolnostem případu odpovídající, výklad neumožňuje jiný závěr, než že šlo o konkretizaci další esenciální náležitosti kupní smlouvy, totiž výše kupní ceny za předmět převodu.“, či rozsudek téhož soudu sp. zn. 32 Cdo 4637/2009: „Princip ochrany dobré víry souvisí s tzv. pravidlem oprávněného očekávání; i k němu je třeba při výkladu právních úkonů přihlídnout a neopomenout, že jejich výklad má být rozumný a spravedlivý, neboť podstatou práva má být spravedlnost (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 3. 3. 2009, sp. zn. 32 Cdo 661/2008).“

⁸ Obecně k pojmu "spravedlivá cena" Dvořák, J. *Spravedlivá cena*. In Lazár, J.: *Základné zásady súkromného práva v zjednotenej Európe*, in Lazár, J, Blaho, P. (eds.) IX. *Lubyho právnické dni, Nadácia Štefana Lubyho, Trnava, Právnická fakulta Trnavskej univerzity, 2007, s. 215 a násl.*

požadavků, kdy žádný z nich nelze dobře studovat izolovaně, jelikož dle mého názoru tyto ani samostatně nefungují. Naopak se domnívám, že jsou jakýmsi společnými hybnými silami, to samozřejmě za předpokladu, že právní normy mají být dodržovány. Na jedné straně totiž pouze „rozumný“ (racionálně zdatný jedinec) znalý společenské reality ví, jak se má „správně“ (rozumně) chovat. Na druhé straně, pouze ten jedinec, který ví, jak se má správně chovat, disponuje dostatečným racionálním potenciálem pro to, aby mohl být plně emancipovaným subjektem práva. Naopak ten, kdo není schopen posoudit to, jak se má v daném vztahu chovat, nepochybně nemůže být plně racionálně způsobilým subjektem práva. Jde samozřejmě o problematiku tvrzení, obzvláště v rovině soukromého práva, protože tímto vylučujeme plně způsobilé subjekty ode dne dosažení zletilosti z úkonů, které běžně vykonávají. Běžnou osobou vylučujeme z možnosti koupě nemovitosti, když otázku např. vkladového řízení nezná každá zletilá osoba apod. Ve své podstatě ovšem jde mj. o promítnutí přístupu autonomie vůle a principu *vigilantibus iura scripta sunt*. Čitelnější je toto tvrzení v oblasti úpravy způsobilosti nezletilé osoby k právním úkonům (srov. kritérium „přiměřenosti rozumové a volní vyspělosti“ § 9 ObčZ). Nejčitelnější je tato otázka v oblasti, kde zákonodárce podmiňuje chování subjektu koncesním modelem, jako jsou řidičská oprávnění, výkon jistých profesí apod., když prokázání rozumové vyspělosti je nutným předpokladem pro výkon takové činnosti, resp. jinak je činnost zakázána pod hrozbou sankce. V soukromém právu je pochopitelně s ohledem na otevřenost soukromých zájmů (Vše, co není zakázáno, je dovoleno.) takovéto pojetí nemyslitelné, a proto je otázka pojata obráceně; v soukromém právu se presumuje plná způsobilost a proto je patrně na „dotčeném“ subjektu prokázat, že tomu tak není (ať už pro jednotlivý případ dle § 38 odst. 2 ObčZ, či obecně pro futuro § 10 ObčZ).

IV. Legislativně-technická pojetí

Z pohledu polyvalentnosti a rovněž z pohledu mladosti kategorie rozumnosti je zřejmé, že v právních textech se vyskytuje lexikální vyjádření v různých podobách, technické pojetí vyjádření je různorodé a neexistuje žádný jednotný standard. V zákonných úpravách se lze setkat s pojetím rozumu především jako implikovaným předpokladem hypotézy právní normy. Především v souvislosti s produkcí *acquis* a *soft-law* pak lze spatřovat výrazný nárůst lexikálního vyjádření jako součásti dispozice právní normy, kdy je skutečně frekventovaně používán pojem „rozumný“ a jeho obraty. V nedávných kodifikačních úsilích se lze setkat i s pojetím rozumnosti jako generální klauzulí zákona, jako je tomu v Holandském zákoníku, který užívá pojmu „*redelijkheid en bilijkheid*“. Právě posledně uvedenou legislativní techniku považuje např. Eva Rot-Pietrzyk v citované

studii za nejpříhodnější vzhledem k jejímu obsahu a obecnému dosahu.⁹ Právní texty ovšem pojímají i otázku doktrinálních studií a soudních rozhodnutí, kde lze především poukázat na užití pojmu rozum, či rozumnost jako argumentu konstatování orgánu aplikujícího právo, čímž pouhá konstatování rozhodnutí nabývá elegantně nálepky řádné odůvodněnosti.

V. Rozumnost v judikatuře ESD

Ze shora nastíněných důvodů je rovněž zřejmé, že v této práci nelze opomenout judikaturu ESD; naopak tato má výrazným význam. Zde si dovoluji využít poznatků práce Adelina Adinolfi, která ve své práci *The Principle of Reasonableness in EU Law*¹⁰ poskytla obšírný výčet vystopovaných projevů předmětné kategorie. Na pozadí analýzy judikatury a směrnicevého práva, s výrazným prvkem zohlednění dělby kompetencí Evropských institucí a členských států dospívá ke dvěma kategoriím, a sice hmotně-právnímu a procesně-právnímu pojetí rozumnosti.

V oblasti hmotného práva připomíná především tyto prvky:

A1) Rozumnost jako kritérium pravděpodobnosti, kdy poukazuje na případ *Monsato*. ESD uzavřel, že pokud existuje nejistota ohledně existence nebo dosahu rizika produktu pro lidské zdraví, může členský stát na základě zásady předběžné opatrnosti přijmout ochranné opatření, aniž by musel čekat na výskyt rizik a jejich závažnost, kdy Adanolfi hovoří o „rozumné“ pravděpodobnosti ohrožení zdraví.

A2) Ve věci *Sonae* pak Adanolfi poukazuje na přístup ESD k otázce rozlišení poplatku a daně. Právo ES totiž stanovovalo v daném případě zákaz daně, ale naopak připouštělo možnost poplatku. ESD vyšel z teze, že poplatek je takové plnění, které je stanoveno „rozumně“ ve vztahu k nákladům poskytovaného plnění.

A3) S poukazem na judikaturu v oblasti pracovního a fiskálního práva dospívá Adanolfi k závěru, že princip rozumnosti plní rovněž funkci integračního zdroje použitelného v případech, kdy na danou oblast dopadá právo ES, ale samotné jeho právní předpisy neposkytují žádné jednoznačné

⁹ Rott-Pietrzyk, E. *Klauzula generalna rozsudku w prawie prywatnym*, 1. vyd. Warszawa: C. H. Beck, 2007, s. 389

¹⁰ Adinolfi, A. *The Principle of Reasonableness in European Union Law*. In Bongiovanni, G., Sartor, G., Valentini, Ch. (eds.) *Reasonableness and law*. Dordrecht: Springer, 2009, s. 383.

řešení. Dle mého názoru tuto oblast lze charakterizovat jako odůvodnění teleologického výkladu a dovození analogie.¹¹

A4) Autorka rovněž poukazuje na skutečnost, že kategorie rozumnosti se nevyužívá pouze v případě nejasných ustanovení, ale též v případech, kdy je ponechán prostor pro uvážení členského státu. Opatření zvolená členským státem totiž musejí být rozumná. Jde tedy o kategorii k zabezpečení flexibility, především pro případy, kdy je povinnost členským státům ukládána, aby dostáli závazkům v rozsahu, v jakém to je jenom možné.

A5) V souvislosti s otázkou plnění závazků členskými státy rovněž poukazuje na to, že členský stát nejenom že musí přijmout adekvátní právní úpravu, ale i to, aby faktická činnost orgánů členského státu skutečně odpovídala jejich závazkům. Tedy nesleduje se pouze otázka přijetí legislativy, ale i faktické zabezpečení odpovídající aplikace (realizace) práva; nelze tedy závazky – zejména transpoziční – plnit jenom pouhým „přepisem“ směrnice, ale je skutečně realizovat v praxi. Současně však ESD poukázal i na skutečnost, že naopak ani otázku transpozice nelze bez dalšího suplovat činností orgánů členského státu. To dokládá případ *Komise vs. Nizozemí*, kde nedostatek transpozice odůvodňoval členský stát tím, že na základě národních abstraktních pojmů a generálních klauzulí lze v jednotlivých případech dospět k těm stejným výsledkům, které jsou požadovány směrnicí, kterou Nizozemí netransponovalo. ESD ovšem tuto argumentaci odmítl s poukazem na skutečnost, že tímto způsobem trpí právní jistota, kdy tento stav vyvolává pochybnosti o skutečném obsahu a rozsahu ochrany, která má být transpozicí směrnice dosažena.

A6) Z oblasti ochrany individuálních práv autorka poukazuje na případ *Walt Wilhelm*, že do obsahu kategorie rozumnosti spadají i zásady spravedlnosti, kdy poukázal na skutečnost, že v případě vedení několika paralelních řízení musí být při ukládání sankce přihlíženo k sankcím uložením v předchozích řízeních. Nicméně princip rozumnosti ve vztahu k jednotlivci nebyl uplatněn pouze jako korektiv nespravedlností směřující pouze k ochraně jednotlivce. ESD dospěl k závěru, že tímto mohou být naopak i stanoveny jednotlivci povinnosti, když je nutno usilovat o nalezení „rozumného“ kompromisu mezi různými zájmy. Autorka v tomto směru dospívá k závěru, že „práva jednotlivce založená komunitárním právem by měla být chráněna, s výjimkou toho případu, kdy je zřejmé, že takováto ochrana by byla v rozporu s rozumností, která na sebe bere masku obecné zásady spravedlnosti.“

V oblasti procesního práva poskytuje autorka výčet následujících prvků:

¹¹ Pouze poznamenám, že teleologický výklad z pohledu fakticity se od analogie až tolik neliší.

B1) Posouzení rozumné délky správního, či soudního řízení před orgány ES, přičemž využívá kritéria známé, ať už z praxe ESLP, či obecně ustálená v rámci rozhodovací praxe členských států, jakožto demokratických právních států. Těmito kritériemi jsou především: význam pro účastníka řízení, složitost řešení otázky (ať už právní, či skutková), přičinění o průtahy účastníkem řízení. Orgány ESD se pak setkávají i s otázkami, které pro národní české procesní právo nejsou právě typické, a to např. počet žalob na neplatnost aktu, rozsáhlost dokumentů, různost jazyků. Dále se zkoumá i dopad průtahů na práva účastníků. V některých případech se pak využívá i test rozložení řízení na etapy, kdy jsou zkoumány jednotlivé etapy, a nikoli řízení jako celek.

B2) V případě řízení před národními soudy je otázka limitována skutečností, že se v současné době v této oblasti neuplatňuje harmonizace. Proto otázka posouzení rozumné délky řízení spíše směřuje k posouzení otázky, zda nedochází k diskriminačním průtahům při rozhodování sporů dle komunitárního práva, oproti právům národním, resp. či daný průtah nemá za důsledek ztěžování, či znemožnění uplatnění práva přiznaného právními předpisy ES.

Pokud tedy uvedené aspekty shrneme, tak jde o realizaci interpretace (především teleologického výkladu), otázku vyplnění mezer práva a případné korekce výslovného pravidla. Princip rozumnosti je využíván jak při konstituování povinností, tak působí rovněž i jako korektiv formálního práva (práv a povinností plynoucích z právního předpisu). V tomto směru koresponduje analýza Adinolfi se závěry Ewy Rott-Pietrzyk, kdy tato rovněž dospívá k uplatnění zásady rozumnosti jako instrumentu k výkladu, doplnění a korekce právních předpisů (*adiuvare, supplere, corrigere*).¹²

VI. Rozumnost: dobrá víra nebo dobré mravy?

Součástí otázky polyvalentnosti pojmu rozumnost ve vztahu k tématu konference je otázka, zda kategorie rozumnosti lze ztotožnit s pojmy známými v české právní vědě. Konkrétně se pak nabízí otázka, zda lze rozumnost podřadit pod kategorii dobrých mravů, či dobré víry. Přitom nesmíme ztrácet z mysli, že samotný pojem víra je uchopitelný dvojitým způsobem, a to jednak v psychologickém smyslu a rovněž v objektivním smyslu blížícím se „českým“ dobrým mravům.¹³ Vedle této konstrukce ovšem legislativní díla ještě používají pojem dobré mravy.

¹² Rott-Pietrzyk, E. *Klauzula generalna rozsudku w prawie prywatnym*, 1. vyd. Warszawa: C. H. Beck, 2007, s. 42

¹³ Poukážeme-li např. na diskusi v české odborné veřejnosti k návrhu nového občanského zákoníku z poslední doby, tak k dualitě srov. Balarin, J.: *Poznámky k (absenci) principu*

V tomto kontextu se otázkou zabíral Jan Hurdík¹⁴, který významné práce na poli soukromého práva podrobuje právě tomuto hledisku, kdy upozorňuje:

a) na nový holandský občanský zákoník užívající sousloví rozumnost a slušnost (redelijkhedi en bilijkheid). „Pojmem rozumnosti nahradil výraz dobrá víra v objektivním smyslu v pojetí blízkém německému Redlichkeit, gute Sitten, či českým dobrým mravům. Tím se vyhnul ambivalentnímu užití pojmu dobré víry (bona fides, bonne foi, Good Faith) ve dvou významech: na jedné straně ve smyslu psychologickém, tj. nezaviněné nevědomosti osoby o právních vadách jejího jednání a na druhé straně ve smyslu aktivním, tj. jako požadavku poctivého jednání.“¹⁵ Dobrou víru v ekvitním smyslu tedy nahradil pojem rozumnosti, a samotné dobré víře legislativně ponechal význam jenom psychologický.

b) „projekty unifikace evropského smluvního práva, ovlivněné oblastí common law, zachovaly význam dobré víry (Good Faith) ve dvojitým smyslu: ekvitním a psychologickém... Současně upravují kategorii rozumnosti (reasonableness) jako generální klauzuli“¹⁶, přičemž tato se uplatňuje výrazně i v rámci jednotlivých ustanovení.

Jak upozorňuje Hurdík, tak v rámci PECL se rozumnost vyskytovala v roli „působící v úzké existenční i funkcionální vazbě na dobrou víru a poctivý obchodní styk (Good Faith and Fair Dealing). Tomu svědčí i její legislativní definice, např. čl. 1:302 PECL, podle něhož je součástí rozumně jednající osoby dobrá víra.“¹⁷, která pro určení „rozumnosti“ stanovila posouzení toho, co by učinila osoba jednající v dobré víře a v té samé situaci jako smluvní strany. Přitom se zejména musí vzít v úvahu, jaký je účel a povaha smlouvy, okolnosti konkrétního případu a zvyky a praxe dotčených odvětví (jakési odvětvové zvyklosti).

Pokud jde o známý DCFR, tak ten rovněž pojmu rozumnosti hojně využívá, přičemž taktéž současně užil legislativní techniku generální klauzuli. V čl. I. – 1:104: Reasonableness pak uvádí: „Reasonableness is to be objectively ascertained, having regard to the nature and purpose of what is being done, to the circumstances of the case and to any relevant usages and practices.“,

dobré víry v návrhu občanského zákoníku. Bulletin advokacie, č. 1-2, 2011, s. 25 a násl., či Tégl, P.: K úpravě dobré víry v návrhu nového občanského zákoníku. Bulletin advokacie, č. 1-2, 2011, s. 35 a násl.

¹⁴ Hurdík, J. Rozumnost jako zásada soukromého práva. In Machalová, T. (Ed.). Proměny evropského právního myšlení. K odkazu profesora Vladimíra Kubeše. Vyd. 1. Brno: Masarykova Univerzita, 2009. 160 s. ISBN 978-80-210-5009-9.

¹⁵ Ibidem.

¹⁶ Ibidem.

¹⁷ Ibidem.

což se dá přeložit: „Rozumnost je třeba určit objektivně, s ohledem na povahu a účel právního jednání, a vzhledem k okolnostem případu a ke všem příslušným zvykům a praxe.“ Ačkoliv byl vypuštěn výslovný odkaz na dobrou víru, či dobré mravy, tak zde bylo v podstatě na PECL navázáno.

V každém případě je z uvedeného patrné, že evropská právní věda doposud nevytvořila zcela jednotný přístup k pojmu rozumnosti. Hurdík přitom hovoří o větší šanci evropských projektů – na rozdíl od holandského vzoru – nabýt podoby evropských standardů.

VII. Závěr

Příspěvek představuje stručné pojednání o kategorii rozumnosti. Tento pojem je totiž těžce významově a obsahově uchopitelný, a to pro jeho mlhavost, s jakou se setkáváme v případě pojmů „spravedlnost“ apod. Proto je i patrná rozmanitost obsahu v jednotlivých přístupech směřujících k upřesnění jeho obsahu, a to ať už induktivních, či deduktivních, tedy ať už cestou studia dosavadních jednotlivých kauz, či cestou interpretace legislativních prací. Bohužel se v tomto směru lze setkat i s momentem, kdy pojem rozumnost je využíván v situaci nedostatku jiné argumentace, čímž zejména soudní rozhodnutí elegantně získávají nálepku odůvodněnosti (byť ne přesvědčivosti).

V rovině soukromého práva lze – ve vztahu k tématu konference - zdůraznit zejména naplnění pojmu v kategoriích ekvitních, jež se dotýkají institutu dobré víry a dobré mravy. Bližší analýza sejetí rozumnosti, dobré víry a dobrých mravů je nepochybně výzvou pro českou právní vědu, obzvlášť zajímavou z pohledu skutečnosti, že v současné na tomto úseku lze zaznamenat výrazný deficit, ačkoliv je hmatatelný nárůst významu „rozumnosti“ v souvislosti s akcelerací komunitární unifikace, harmonizace apod.

Literature:

- Rott-Pietrzyk, E. Klauzula generalna rozsudku w prawie prywatnym, 1. vyd. Warszawa: C. H. Beck, 2007
- Harvánek, J. a kol.: Teorie práva. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2004, s. 194
- Zimermann, R. The Law of Obligations, dotisk 1992, Cape Town: Juta and Co. Ltd., 1990, s. 606.

- Holländer, P.: *Základy všeobecné státovědy*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, 364 s.,
- Holländer, P.: *Filosofie práva*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006, 303 s.
- Dvořák, J. *Spravedlivá cena*. In Lazár, J.: *Základné zásady súkromného práva v zjednotenej Európe*, in Lazár, J, Blaho, P. (eds.) IX. *Lubyho právnické dni, Nadácia Štefana Lubyho*, Trnava, Právnická fakulta Trnavskej univerzity, 2007, s. 215 a násl.
- Adinolfi, A. *The Principle of Reasonableness in European Union Law*. In Bongiovanni, G., Sartor, G., Valentini, Ch. (eds.) *Reasonableness and law*. Dordrecht: Springer, 2009, s. 383.
- Balarin, J.: *Poznámky k (absenci) principu dobré víry v návrhu občanského zákoníku*. *Bulletin advokacie*, č. 1-2, 2011, s. 25 a násl.
- Tégl, P.: *K úpravě dobré víry v návrhu nového občanského zákoníku*. *Bulletin advokacie*, č. 1-2, 2011, s. 35 a násl.
- Hurdík, J. *Rozumnost jako zásada soukromého práva*. In Machalová, T. (ed.). *Proměny evropského právního myšlení. K odkazu profesora Vladimíra Kubeše*. Vyd. 1. Brno: Masarykova Univerzita, 2009. 160 s. ISBN 978-80-210-5009-9.

-

Contact – email

rozbora.marian et seznam.cz